

Overval op onze boerderij De Huurne bij Eefde (1944) Deel 2

Door het oog van de naald

Door M. van der Bijl/Met de moed van de angst/Henk Krosenbrink

Het is vrijdagavond 6 uur. Het werk op 'Esterholt' is voor Henk en mij gedaan. We zijn aan de suikerbieten geweest, en staan ons nu geducht te wassen, want de pap is al opgeschept. Omdat onze eigen slaappleats, een ondergronds hol in het bos, is ontdekt door naar wild jagende Moffen [..], slapen we op de 'Zonneberg' een prachtige nieuwe boerderij. Reeds eerder vond ik op de 'Zonneberg' een veilige schuilplaats en vervulde daar de taak van kok voor een groep ondergrondse werkers.

Toen zich echter op zekere dag een luchtgevecht had afgespeeld, kregen we plotseling bezoek van Moffen, die naar vliegeniers zochten. Gelukkig konden ze allen ontkomen, en Johnny, onze Canadees, zat veilig in de kelder. Na die dag mocht ik op het 'Esterholt' onderduiken, maar Henk en ik sliepen nog wel op de 'Zonneberg'. 's Avonds kwamen allen in de keuken om pap te eten. Dat was gezellig, want dan zagen we elkaar allemaal, de bewoners van de twee ondergrondse slaappleatsen. We wisten niet, dat het deze avond voor het laatst zou zijn .....

Om 7 uur ging Hol I naar bed; dit waren Vibian en Dabian (twee Polen), Johnny (Canadees), Henk en Jaap (twee Haagse onderduikers), Emiel en Theo (twee onderduikers uit de buurt). Hol II had de volgende vaste bemanning: G. Slagman (de baas), Job (student-onderduiker), Koos, Henk en ik, alle drie onderduikers. Die avond was er één extra, een man van de ondergrondse 'Jan'. Hol II had die avond dus zes man.

We gaan nog niet naar bed, want de baas en 'Jan' zijn er nog niet. Waarom ze er niet zijn en waarom we op hen zitten te wachten, weten Henk en ik niet, maar Job en Koos schijnen het wel te weten. Ook Jaantje en Heintje, de twee zusters van de baas, kijken steeds op de klok. Om 8 uur gaan we toch maar. Het is te riskant om op te blijven.

Jaantje gaat mee om het luik met zand te bedekken en zo het hele hol onzichtbaar te maken. We liggen echter nog geen vijf minuten, of daar horen we een paard en wagen het erf op rijden. Henk en ik schrikken, maar Job en Koos lachen. 'Daar is de baas!' Ze gaan naar boven en komen even later terug met de boodschap, dat één man zich moet

aankleden en boven komen en één moet blijven om op te stouwen. Henk gaat naar boven en dan begint het.

‘Voorzichtig jongens’. Eerst weet ik niet wat het is. Koos geeft me iets door, het lijkt wel een oud geweer, waar het hout af is. Dan nog een, nog een, twee, drie, vijf tegelijk, steeds meer. Dan weet ik het: Engelse munitie ..... Ik schrik, maar vind het toch heerlijk. Maar er is geen tijd om te denken nu, we moeten werken. Hoeveel zijn er nu al wel? De hoek ligt vol, zeker wel tachtig [..]. Nu komen er pakjes van jute met rammelende inhoud. Als ik even tijd heb, kijk ik er in: gedemonteerde parabellums, minstens honderd. Maar de stroom gaat door: twintig zakjes handgranaten, verschillende kisten patronen, ook zakken vol houders, voor de stenguns, 6 vaten trotyl, een anti-tank, revolvers, enz. enz.

Eindelijk, om tien uur, hebben we het. Onze handen zien zwart van olie en smeer, maar wat zijn we blij, niet uitbundig, nee, daarvoor is het te ernstig. De baas trakteert op een fles witte Bordeaux, die ieder op z'n beurt aan de mond houdt. *‘Dat er maar veel Moffen door mogen sneuvelen’*, zegt de baas. We hopen het ook, dan gaan we slapen. De ruimte is nu gehalveerd en er is een man extra, dus wordt het een intieme boel. Van slapen komt niet veel bij mij, steeds lig ik wakker en probeer in het duister de spullen te ontwaren, waar we spoedig mee zullen leren omgaan voor de grote zaak .....

Om zes uur zijn we wakker, melkenstijd. De baas maakt de jongens wakker, en dan gaan ze om te melken.... Henk en ik behoren niet op de boerderij. We bleven meestal liggen tot 7 uur. Naar vaste gewoonte gaat de baas meteen naar Hol I en wekt ook de jongens daar. Hij opent meteen het luik, want van binnen uit is dat onmogelijk, omdat er een varken bovenop ligt. De vliegeniers blijven liggen, en het luik blijft zolang open, want direct na het melken gaan de andere jongens, met hun ontbijt, er weer in. Henk en ik blijven dus alleen in Hol II achter.

Meteen gaan we de boel eens nader bekijken, en ik verheug me, te mogen helpen aan de bevrijding van ons land. Plotseling horen we iemand naar het luik lopen. Het lijkt wel of hij er in wil kruipen, maar dan roept hij: *‘Jongens, geen woord meer! De Moffen lopen al op het erf!’* Ik herken de stem van Koos, nu doet hij het luik dicht en strooit er zand over. Daar zitten we nu verstijfd van schrik. We gaan zo voorzichtig mogelijk naar onze plaats en durven niet te spreken, maar proberen iets te horen van wat er boven gebeurt.

Er zijn twee luchtkokers in het hol die boven de grond uitkomen. Als ik daar voor ga liggen met mijn oor, hoor ik zo nu en dan een schreeuw of bevel. Maar het is geen Duits. Daar komt een motor aan. Nu horen we veel meer stemmen. Toch is er een enkele Mof onder, maar de meesten zijn Hollanders. Ze hebben het over de keuken en over pannekoeken. Ik begrijp er niet veel van, wat willen ze toch? ... Deze geluiden gaan zo door tot een uur of elf.

Henk heeft al een paar maal het plan geopperd, eens naar boven te gaan om te kijken wat er nu eigenlijk gaande is. Maar ik raad het af, temeer daar we niets meer van de jongens of de baas horen. Waar zijn ze? Zouden ze gevlucht zijn? Maar dat is haast onmogelijk. Het lijkt wel, of er honderd man op het erf zijn, zoveel stemmen horen we soms tegelijk. Tegen de middag komen er nieuwe geluiden. We horen auto's op het erf rijden, ze lossen iets ...begrijpen doen we er niets van.

Dan hebben ze het over tabak, dus zijn ze op de hooizolder geweest. Het lijkt wel, of ze aan het kapen slaan. De koeien loeien, de varkens gillen, de kippen hebben ze los gelaten. Het is nu wel voor mij zeker: de boerderij wordt geplunderd. Hoe moet dit aflopen? En waar zijn de jongens?

Plotseling horen we schieten. We krimpen in elkaar, wat zou het zijn? De jongens? We durven niet te denken. De kippen vliegen wild door de loods. Er loopt er ook een op het [ons] luik. Dan horen we een geweldige klap. Een van de mannen wou de kip pakken, maar sloeg mis op het holle luik.

Hij moet het gehoord hebben en zal ons direct ontdekken. Ze zullen de munitie vinden, en we worden als honden neergeschoten. Ik wrijf maar steeds met mijn hand over mijn voorhoofd, dat binnen een half uur wel verpletterd zal zijn. Er is geen ontkomen meer aan. Ik zie het in gedachten gebeuren. Ze vinden het luik, slepen ons naar buiten, moeten rechtop staan, een schot, en dan niets. Maar neen, zo is het niet.

Vader in de Hemel..... Ik bid, zoals ik dat nog nooit eerder deed, met de dood voor ogen en het angstzweet op het gezicht. Dan word ik rustiger. Ik durf me nu te realiseren, hoe we er eigenlijk voor staan. De boerderij wordt geplunderd door Moffen en Landwacht, en wij zitten eronder met een complete vliegtuiglading munitie [...], terwijl het heel goed mogelijk is, dat er naar ons gezocht wordt. Zou Henk het ook weten? Ik durf het hem niet te vragen.

De geluiden worden langzamerhand minder, af en toe nog een motor en wat stemmen. Ik begrijp dit niet. Ze zullen toch niet weg gaan en de

boerderij verlaten? Hoe loopt doorgaans een plundering af? Ik durf er niet aan te denken, maar dat vreselijke zal toch komen. Rustig het einde maar afwachten.

Plotseling ontploffingen! Heel dicht bij. De grond rolt langs de kanten naar beneden. *'Handgranaten'*. Henk vraagt: *'Wat zou het zijn?'* Ik zeg het niet te weten, maar ril en beef. Na een paar minuten, die uren schijnen, ruik ik het eerst de brandlucht door de koker. Nu is het dus zover. Mijn hart bonst in mijn keel. Hoe zal dit aflopen? Levend verbranden? In de lucht vliegen? Henk ruikt het nu ook en begrijpt. Hij wil er direct uit, maar ik weet niet of het zin heeft. Dan wacht immers de kogel? Als hij aanhoudt, stem ik toe. Alles is nog beter dan te verbranden in dit hol. Ik ga voorop, voor het luik wacht ik even. *'Vader in de Hemel, help me'*. Dan duw ik het luik op een kier. Een straal zand komt ons tegemoet.

Dan zie ik het vreselijke, waar ik al uren aan gedacht heb. Alleen is het veel verschrikkelijker. De twee grote schuren zijn één vuurzee. De deuren zijn naar buiten open gebarsten en knetterend slaan er enorme vlammen uit. De hitte, die ons tegemoet komt, is geweldig. Maar we hebben geen tijd om te kijken. We moeten zien te vluchten, weg, weg .....

Als ik twee meter vooruit gekropen ben, en het boerenerf kan overzien, zie ik op tien meter afstand vijf soldaten met het geweer in de aanslag. Ik ga onmiddellijk terug en zeg tegen Henk, dat het onmogelijk is te gaan. Ik wil weer naar beneden. 'Nee', zegt Henk, '*dan maar de andere kant op*'. Dus gaan we weer, maar nu rechtsom. Het lijkt gekkenwerk om onder het oog van die wachtende soldaten het erf over te kruipen, maar wat rest ons?

Bij het muurtje waar we langs moeten, om dan over het weggetje de sloot te bereiken, waar we uit het grootste gevaar zullen zijn, zie ik tot mijn grote schrik, dat ook de drie roggemijten al in brand staan, die ons nu de laatste uitweg versperren. Het is nu met ons gedaan, ik weet niets meer te verzinnen. Henk achter mij, heeft het ook gezien. We moeten echter weg! Als die soldaten maar ever hun ogen van de brandende boerderij af laten gaan, zien ze ons .....

Achter ons staat de houtmijt, die van boven ook al vlam vat. Daar kruipt Henk even tegen aan, om na te denken. Nu zijn we tenminste ook uit het oog van die kerels. Hoe komt het toch, dat ze niet op ons schieten? Nu gaat Henk voorop, zonder iets te zeggen. Wat wil hij? Toch langs het muurtje naar de weg? En die vlammen van de roggemijten dan, die slaan tegen de muur! De hitte is ondragelijk.

Toch gaan we, onze handen voor het gezicht, zo vlug mogelijk kruipend langs de muur, door het vuur. Dan zijn we aan het weggetje. Hoe is het mogelijk, dat we niet verbranden? Maar, we zijn er nog niet. Op de weg, dertig meter links, staan wel vijf luxe auto's met Landwachters er om heen. Ik zie ze slechts als een schim en durf er niet naar te kijken. Het lijkt wel of ze ons zo zullen zien, maar ze schijnen net als die andere vijf nergens anders oog voor te hebben dan voor de brand.

We kruipen nu langs de achterkant van de loods tot de oprit naar het erf. Dan moet het gebeuren, de weg oversteken .....Zonder te wachten of te twifelen gaan we naast elkaar, zo plat mogelijk over de grond schurend, elk moment een salvo kogels verwachtend. Maar er gebeurt niets.

Veilig komen we in de sloot terecht. Allebei zitten we in het prikkeldraad vast, maar wat geeft het? Trekken maar, als we maar weg komen, weg van hier ..... De sloot is wel dertig meter lang, we hollen er door. Dan moeten we een klein stukje land 'nemen', en dan het dichte bosje in. Weg ...!

Gered ..... 'Geloofd zij God!'